

SPOLKOVÝ OBCHOD

Spolkový obchod je forma spolupráce, kdy se skupina spotřebitelů sdružuje za účelem společného nákupu produktů, zpravidla potravin.

Takzvané spolkové obchody nejčastěji provozují spolky nebo družstva. Ty, které uvádíme v tomto infolistu, kladou důraz zejména na regionální a bio produkci.

Ve spolkových obchodech tohoto typu lze obvykle koupit širokou škálu potravin (zpravidla v biokvalitě), např. rýži, luštěniny, kávu apod., ale také stáčenou drogerii a přírodní kosmetiku.

Spolkové obchody nefungují na běžné tržní bázi: jejich provoz je částečně nebo zcela hrazen z členských příspěvků. Pokud vůbec mají maloobchodní marži, putuje zpět do provozu obchodu.

Tento model umožňuje členům družstva nebo spolku přístup ke kvalitním, čerstvým a ekologicky šetrným potravinám za výhodné ceny.

Sdružení spotřebitelů tak nejen podporuje lokální zemědělce a malé producenty, ale také přispívá k udržitelnému rozvoji a podporuje vztahy v komunitě.

KRÁTKÝ DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC

je model distribuce, který zkracuje vzdálenost mezi producentem a spotřebitelem.

Znamená to, že produkty nebo suroviny putují k zákazníkovi přes co nejméně prostředníků (velkoobchodníci, distributoři...).

V ideálním případě tedy výrobci, pěstitelé nebo dodavatelé prodávají své zboží přímo do obchodů nebo přímo spotřebitelům.

Tento přístup přináší řadu výhod: mj. podporuje místní ekonomiku a snižuje ekologickou stopu.

Vedle spolkového obchodu může být příkladem krátkého dodavatelského řetězce prodej prostřednictvím komunitou podporovaného zemědělství, farmářský automat či bezobslužná prodejna.

Mezi úspěšně fungující spolkové obchody patří **Obživa** v Praze, **Tišnovská spižárna** na Brněnsku a **Viktorina Loca** v Příboře.

Další infolisty ze série Z farmy rovnou na stůl:

- Farmářský automat
- Komunitou podporované zemědělství
- Bezobslužná prodejna

Spolkový obchod Obživa

Spolek Živá obŽIVA vznikl v Praze v roce 2019 a v současnosti provozuje dvě pobočky (neboli výdejní místa), jedno na Florenci a druhé v Ďáblicích.

V Obživě mohou nakupovat pouze členové spolku. Jedním ze základních principů spolku je to, že veškerý sortiment by měl mít bio certifikát, nebo alespoň být vypěstovaný na půdě obhospodařované v ekologickém režimu.

Tišnovská spižírna

Spolkový obchod v Tišnově u Brna provozuje zdejší spolek Hojnost od roku 2020. Projekt funguje současně i jako environmentální sociální podnik – obchod zaměstnává osoby znevýhodněné na trhu práce.

Nakupovat v Tišnovské spižírně mohou jak členové spolku, tak i běžní zákazníci. Zboží je možné si také předem objednat. Stejně jako v Obživě tu dávají přednost ekologicky vypěstovaným potravinám a nákupům bez zbytečných obalů.

Viktorina Loca

Družstvo Viktorina Loca vzniklo v Příboře v roce 2017. Členové družstva začali ve stejném roce provozovat bezobalový obchod s velkým podílem zboží od místních zemědělců a českých producentů.

Družstvo rovněž provozuje denní bistro a cateringovou službu. Bistro je zaměřené převážně na vegetariánskou a veganskou kuchyni. Stejně jako Tišnovská spižírna rozvíjí i Viktorina Loca principy sociálního podnikání tím, že zaměstnávají osoby pečující o malé děti nebo zdravotně znevýhodněné.

Inspirace ze zahraničí

Spolkový obchod VG (Verbrauchergemeinschaft – sdružení spotřebitelů) funguje v Drážďanech už od roku 1991. Jeho členové věří, že bioprodukty by měly být normou ("bio není trend").

V Drážďanech provozují sedm biojarmarků, prodejnu přírodních produktů, pět biobister a rozvážkovou službu biopotravin. Členové spotřebitelského sdružení mohou v obchodě nakupovat za výhodné ceny, jinak je ale obchod otevřen všem zákazníkům.

Právě drážďanské spotřebitelské sdružení se stalo vzorem pro pražský Spolek Živá obŽIVA.

Co je spojuje?

Všechny uvedené spolkové obchody mají řadu společných rysů:

- preferují potraviny, které jsou lokální a/nebo v biokvalitě;
- klíčová je pro ně spolupráce s místními farmáři;
- část zboží prodávají bez obalu;
- kladou důraz na environmentálně šetrný provoz (úspory energie, přírodní materiály, ekologicky šetrné čisticí prostředky apod.).

Tip na video:

Rozhovor s provozní pražského Spolkového obchodu Obživa najdete na [YouTube kanále Lovíme.bio](#).

Proč spolupracovat se spolkovým obchodem:

Jaké výhody přináší spolupráce se spolkovými obchody farmářům?

Bezprostřední přístup k zákazníkům:

Spolkové obchody sdružují spotřebitele, kteří mají zájem o kvalitní, lokální a bio produkty. Farmáři tak mohou snadněji najít stabilní odběratele, aniž by museli spoléhat na zprostředkovatele nebo obchodníky.

Lepší obchodní podmínky:

Díky spolupráci se spolkovým obchodem mohou farmáři těžit z výhod hromadného nákupu a kolektivního vyjednávání, což může vést k lepším cenovým podmínkám i prodejním výsledkům v porovnání s individuálním prodejem.

Stabilní a předvídatelný odbyt:

Spolupracovat se spolkovým obchodem znamená mít zajištěný pravidelný odběr zboží. Díky tomu mohou farmáři snadněji plánovat výrobu a zajistit si stabilní příjem.

Marketingová podpora:

Spolkové obchody často investují kromě osvěty také do marketingu a propagace. Farmáři, kteří do těchto obchodů dodávají, mohou z této propagace těžit a zviditelnit své produkty, což může vést k dalšímu růstu jejich podnikání.

Transparentní provoz

V běžném maloobchodním modelu může marže činit 15 až 200 procent. Zákazník obvykle neví, jaká část z ceny výrobku jde samotnému výrobcí/farmáři a jaká obchodníkovi, případně dalším článkům obchodního řetězce.

Záměrem spolkového obchodu nebývá zisk. Částka, kterou člověk zaplatí za odebrané zboží, buď odpovídá přímo částce, kterou dostane farmář či výrobce, nebo se do ceny promítají také náklady na provoz obchodu, jako je nájemné, energie, obsluha ad.

Spolkové obchody jsou obvykle z podstaty transparentní. Členové mají přístup k informacím, kolik provoz obchodu stojí a co vše se promítá do ceny jejich jídla.

Být součástí komunity

Členové spolkového obchodu mohou náležet k různým věkovým i sociálním skupinám, přesto však mají mnoho společného: vědí, jak důležité je lokálně a ekologicky vypěstované jídlo pro naše zdraví i pro zdraví krajiny.

Farmáři, kteří se do provozu spolkového obchodu zapojí, se mohou spolehnout na silnou základnu loajálních zákazníků, kteří důvěřují jejich produktům a svými nákupy je chtějí podpořit i v náročnějších časech.

Pro Českou technologickou platformu pro ekologické zemědělství (ČTPEZ) vytvořila PRO-BIO LIGA za finanční podpory Ministerstva zemědělství prostřednictvím dotace na činnost ČTPEZ v roce 2024.